

İLK ŞUŞALI SSRİ İDMAN USTASI

(əvvəli qəzetin ötən sayında)

1964-cü ildə Estoniyanın paytaxtı Tallin şəhərində keçirilən bədən Tərbiyəsi İnstitutlarının birinciliyində iştirak etmişəm. Mən, həm sərbəst, həm də klassik, yeni Yunan-Roma güləşi ilə, həm də sambo güləşi ilə məşğul olurdum. Sərbəst güləş ilə "Neftçi" cəmiyyətində məşqçi 4 dəfə SSRİ çempionu Musa Babayevin yanında məşq edirdim. Mən bir sıra yarışlarda məşq edib, idman ustası normasını ödəmişdim. Lakin Musa müəllim nədənsə mənim sənədlərimi almırdı. Ona deyəndə ki, Musa müəllim mənim sənədlərimi idman komitəsinə təqdim edin, o, mənə deyirdi ki, hələ cavan oğlansan, tələmə, güləşmək lazımdır.

Bir gün güləş dərsinə getmişdim. Dərsdə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun tələbələri, yeni güləşçiləri, məşqçi Göyüş Məmmədovun rəhbərliyi ilə yoldaşlıq görüşünə gəlmişdilər. Mən 62 kq çəki dərəcəsinə Respublikada tanınmış güləşçi Telman Əliyevlə güləşdim. Telman çox gözəl texnikaya malik güləşçi idi. O, fəndləri çox gözəl yerinə yetirirdi. Biz 5 dəqiqə qollarla, bədənle işlədik, heç birimiz bir xal belə, qazana bilmədik. Birdən Telman mənim bir qolumu və gövdəmi dəridən tutdu və "Suples" (yeni güləşçini sinəsi üstünə qaldıraraq başı üzərindən arxaya atmaq) etdi. Mən də öz növbəmdə onun bir qolumu və gövdəsini tutmuşdum. Lakin o, dərin tutduğu üçün fəndi birinci işlətdi. Mən özümü itirmədim, başımız döşəyə çatanda mən birinci başımı döşəyə istinad edib, Telmanı arxası üstə çevirdim. Bu anda bütün zal əl çaldı. Bizim məşqçimiz erməni millətindən olan Lyova Akopov idi. O, uzaqdan qışqırdı: "molodçik Babayev", Göyüş Məmmədov isə Telmana hey deyirdi. Sonra Akopov mənə dedi ki, bilirsən sən nə fəndi işlədin? "O fəndi Dünya birinciliyində işlədirlər", deyib, məni özünə tərəf sıxdı. O gündən mən onun yadında qaldım və mənə dedi ki, gəl məşq elə, bir ildən sonra idman ustası olacaqsan. Mən də onun yanında məşqlərə başladım.

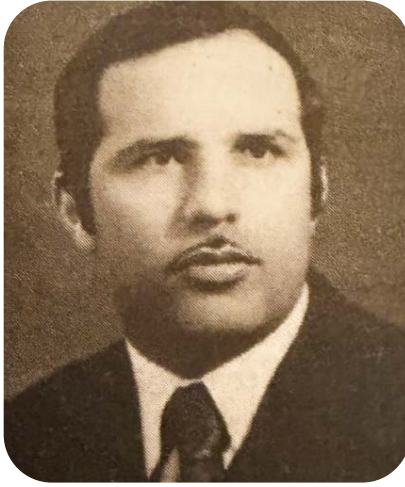
Həmin il mən çox gözəl formada idim, bir-birinin ardınca 4-5 yarışda iştirak etdim. Zaqatalada Respublika birinciliyində 25-yaşa kimi gənclər arasında 6 qələbə ilə 3-cü yeri, Bakıda "Lokomotiv" Cəmiyyətinin Mərkəzi Şurasının açıq birinciliyində 5 qələbə ilə 2-ci yeri, yenə də həmin il "Neftçi" Cəmiyyətinin birinciliyində 5 qələbə ilə 2-ci yeri, Stepanakert şəhərində kişilər arasında Respublika birinciliyində 4 qələbə ilə 4-cü yeri tutdum. Axırncı dəfə Estoniyanın paytaxtı Tallin şəhərində tələbə oyunlarında iştirak etdim və bir daha "İdman ustası" normasını yerinə yetirdim.

Bütün bu yarışlardan sonra Lyova Akopov mənim sənədlərimi yığıb, İdman komitəsinə verdi. Mən Respublika yoxlama komissiyasından keçdim və sənədlərimi Moskva şəhərinə təsdiqə göndərdilər. Həmin il institutu bitirib doğma Şuşaya təyinat aldım. Sentyabr ayında "Azərbaycan Bədən Tərbibəçisi" qəzetində mənim SSRİ İdman ustası adı almağım haqqında yazı var idi. Məni sevən dostlar, tanışlar təbrik etdilər. Hamıdan çox sevinən məni ilk dəfə döşək üzərinə çıxaran məşqçi İsmayilov İsmayıl oldu. Mə İsmayıl müəllimə öz

minnətdarlığımı bildirdim. Onun mənə verdiyini güləşin sirlərini heç kim verməyib, onun qarşısında həmişə borcluyam və ömrüm boyu ona minnətdaram.

Onu da sizə deyim ki, mən imkan daxilində İsmayıl müəllimin qulluğunda olmuşam. Dünyasını dəyişdikdən sonra da hər il Şuşaya gedəndə onun məzarını ziyarət edir, "yasın" oxutdururdum. Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin, torpağı nurla dolsun!

Şuşada 3 ay işlədim Mənə 3 nömrəli orta internat məktəbində iş verdilər. Sonra noyabr ayının 23-də ordu sıralarına əsgəri xidmətə çağırıldım.

Mən Belarusiyanın Vitebski şəhərində xidmət etdim. O vaxt qohumlar çox çalışdılar ki, məni əsgərlikdən saxlasınlar. Lakin mümkün olmadı. Burda mənim bəxtim getirdi. Müdafiə Nazirliyinin əmri çıxdı ki, institutu bitirənlər 1 il əsgəri xidməti çəkməlidirlər. Mən də 1 il xidmət edib, aprel ayının axırında evə gəldim. Xidmət etdiyim orduda əsgərlərin yanında böyük hörmətim var idi. Boş vaxtlarımızda bir-birimizlə güləşirdik. Həmişə də qalib gəlirdim. Bir dəfə bir pezəvəng erməni mənimlə güləşməli oldu. O, özünü sambo güləşçisi kimi qələmə vermişdi. Güləşərkən mənə yavaşca erməni dilində dedi ki, məni yıxma, əsgərlərin yanında pərt olaram. Kənardan baxan əsgərlər hiss etdilər ki, mən güləşə girişirəm. Elə vəziyyət yaratdım ki, istəsəm onu yıxardım, amma yıxmadım. Bu zaman serjant Stelmak Kostya görüşü saxlayıb, heç-heçə elan etdi. Əsgərlik müddəti çox maraqlı və mənalı idi. Bir ildə adam çox şey öyrənir və çox şeyin şahidi olur.

Bir dəfə mənə bağlama gəlmişdi. Mən bağlamanın içindəki şeyləri stolun üstünə tökdüm və dedim ki, yeyin. Onda serjant mənə dedi ki, yerlilərini gözlə, onlar da gəlsin onda aç. Mən ona cavab verdim ki, burda "hamı mənim üçün birdir". Bu söz bütün hərbi hissəyə gəlib çatmışdı. Ona görə də, hamı mənimlə çox mehriban idi

Hərbi xidməti başa vurub, Şuşaya qayıtdım. Şuşada qeydiyyatdan çıxıb, iş yerindən əmək kitabçasını götürüb gəldim atamın yanına - Ulan-Udeyə, Ulan-Ude şəhərində Texnologiya İnstitutunun bədən tərbiyəsi kafedrasına assistent-müəllim təyin edildim. Eyni zamanda "Spartak" Cəmiyyətində güləş üzrə məşqçi-müəllim kimi fəaliyyət göstərdim. Artıq şəhərin idman adamları məni tanıyırdı. Mən çox gözəl məzmunlu məşqlər keçirirdim. Hətta, "Buryatskaya pravda" qəzetinin müxbiri mənim məşqlərimdə iştirak edib, qəzetdə işıqlandırmışdı.

Bir neçə aydan sonra baş hakim kimi Buryatiya Respublikasının sərbəst və klassik güləş üzrə birinciliyini keçirdim. Onu da deyim ki, yarışları yüksək səviyyədə təşkil etdim və keçirdim. İdman komitəsinin sədri yarışın yekununda dedi ki, bu vaxta qədər burada belə yüksək səviyyədə yarışlar keçirilməyib. Buna görə də, mənə təşəkkür elan etdi və iki qat əməkhaqqı verdi. Elə bu yarış keçirmə təcrübəsi də İsmayıl müəllimin əməyi hesabına olmuşdur. Ümumiyyətlə, qısa bir vaxt ərzində mənim fəaliyyətim idman aləmində və yuxarı təşkilatlarda səslənirdi. Ulan-Udenin iqlim şəraiti, mənzərələri və eyni zamanda xalqı çox xoşuma gəlirdi. Lakin orada qalıb işləmək mənə qismət olmadı.

Yayda Baykal gölü ətrafında institut tələbələri üçün "İdman düşərgə"si yaradılmışdı. Mən də bir məşqçi-müəllim kimi güləşçilərin üstündə düşərgəyə getmişdim. Orada idmançılarla fiziki hazırlıq işləri aparırdıq. Bir sıra idman növləri ilə məşğul olurduq. O cümlədən, hər gün Baykalda üzgüçülük, avar çəkmə ilə də məşqlərimizi davam etdirirdik. Mən də idmançılarla bərabər, bütün hərəkətləri yerinə yetirirdim. Cavanlıq edib, özümü qorumayıb soyuğa verdim və xəstələndim. Həkim müayinəsindən keçəndə mənə məsləhət gördülər ki, isti iqlim olan yerə gedim. Yoxsa xəstəliyim daha da şiddətlənə bilər. Mən də ilin axırında işdən çıxıb Azərbaycana qayıtdım.

Zakir Babayev Sumqayıt şəhərinə gəlir və 17 nömrəli məktəbdə bədən tərbiyəsi müəllimi və "Neftçi" cəmiyyətinin məşqçi işləyir. Bir müddət Sumqayıt şəhərində işlədikdən sonra 1973-cü ildə Bakı Bədən Tərbiyəsi Texnikumunun "Bədən Tərbiyəsi və Tarixi" və "Bədən Tərbiyəsi Nəzəriyyəsi" fənni birliyinə müəllim təyin edilir. Zakir Babayev müəllim işləməklə bərabər, öz peşəsi üzərində biliyini genişləndirmək məqsədi ilə bir sıra qəzet və jurnal məqalələri, orta məktəblərdə bədən tərbiyəsi dərslərinin proqramının, bədən tərbiyəsi tarixi və bədən tərbiyəsi nəzəriyyəsi və metodikası fənnlərinin dərş proqramlarının müəllifidir.

Babayev Zakir Allahverən oğluna 28 iyul 1964-cü ildə Klassik güləş üzrə "SSRİ İdman ustası" adı verilsin. Vəsiqə 38523 SSRİ Bədən Tərbiyəsi və İdman komitəsi sədrinin birinci müavini A.Kolesnikov

30 Yanvar 1987-ci ildə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin qərarı ilə Babayev Zakir Allahverən oğlunu "Əmək Vətəni" medalı ilə təltif etmişdir. SSRİ Ali Sovetinin katibi, 17 fevral 1987-ci il Bədən tərbiyəsi və idman sahəsindəki uzun müddət və qüsursuz işlədiyinə görə Zakir Allahverən oğlu Babayevə 60 illiyində "Azərbaycan Respublikasının Fəxri Bədən Tərbiyəsi və İdman işçisi" adı verilmişdir.

20 oktyabr 2001-ci il Zakir Babayev hal-hazırda təqaüddədir. O, ömrünün 85-ci ilinə yavaş-yavaş qədəm qoyur. Sağlam və gümrəhdir. Tez-tez keçmiş gənclik həyatını və keçən mənalı, mənalı günləri yada salır və doğma vətəni Şuşaya gedib gəlir. Onun üç övladı var: 1 qız, 2 oğlan. Hər üçü də ali təhsillidir. Ona uzun ömür, can sağlığı arzu edirik!

Əbülqasim Novruzov,
Qızıl qələm" mükafatı laureatı